

1825-1872

D Bolintineanu

DIMITRIE
BOLINTINEANU

SCRIERI

Ediție în două volume

2
PROZĂ.
ÎNSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE

MANOIL

Partea I.....	6
Partea a II-a.....	49

ELENA

Noii veniți.....	97
Cina.....	107
Noaptea.....	113
Elena.....	116
Cearța.....	117
Cererea în căsătorie.....	130
O patimă nouă.....	131
Intrigantele.....	136
Correspondența.....	138
Ranu.....	146
Gelozie.....	148
Ranu se descoperă.....	151
O întâlnire.....	153
O călătorie spre munți.....	156
Stafia.....	179
O nouă întâlnire.....	183
Cel din urmă act al comediei.....	189
Ducerea la capitală.....	191
Întoarcerea la Fănești.....	198
Iar la București.....	202
Maria.....	205
Banchetul.....	212
Duelul.....	226
Schimbarea de coafură.....	229
Întoarcerea.....	234
Dupe moarte.....	253

CĂLĂTORII ÎN MOLDOVA (1858)

Scurtare.....	258
NOTE ȘI COMENTARII.....	287
ICONOGRAFIE.....	293

Surse fotografice (în ordinea primei solicitări)

www. - <https://ro.wikipedia.org>: p. 293 s.; p. 295 j. dr.; p. 297 s. stg.; p. 300 s. dr.;
<https://commons.wikimedia.org>: p. 293 j. stg.; p. 294 j. stg.; p. 296 s. dr.; p. 300 j. stg.;
<https://dacoromanica.ro>: p. 293 j. stg.; p. 298 toate imaginile; p. 299 s. dr.; j. c.;
<http://dragusanul.ro>: p. 294 s. stg.;
<https://www.okazii.ro>: p. 294 s. dr.; p. 296 j. stg.;
<https://www.cartionline.net>: p. 294 j. dr.;
<https://tiparituriromanesti.wordpress.com>: p. 295 s.; j. stg.;
<http://sharinghistory.museumwnf.org>: p. 296 s. stg.;
<http://altmarius.ning.com>: p. 296 j. dr.;
<https://archive.org>: p. 297 s. dr.;
<https://operebac.wordpress.com>: p. 297 j. stg.;
<https://www.allnumis.com>: p. 297 j. dr.;
<http://europeana.nialloleary.ie>: p. 299 s. stg.;
<https://www.olx.ro>: p. 299 s. c.;
www.printrecarti.ro: p. 299 j. stg.;
<https://leviathan.ro>: p. 299 j. dr.; p. 301 s. stg.;
<https://artmarkhistoricalestate.ro>: p. 300 s.;
<https://doxologia.ro>: p. 300 j. dr.;
<https://destepti.ro>: p. 301 j.

Approbat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale și editat
cu contribuția Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

Volumul al doilea cuprinde două romane, *Manoil* și *Elena*, și una dintre numeroasele sale lucrări consacrate memorialului de călătorie, *Călătorii în Moldova*. D. Bolintineanu are meritul de a se fi numărat printre cei dintâi creatori care au încetățenit la noi specia epică a romanului, iar însemnările sale de călătorie, impresionante ca volum, sunt și dintre cele mai interesante câte s-au scris în literatura română a secolului al XIX-lea. Volumul e însoțit de un compartiment de note și comentarii, în care sunt prezentate principalele date istorico-literare referitoare la scrierile din cuprins, și se încheie cu o secțiune de iconografie, care completează simțitor informația despre scriitor și opera sa.

Responsabil de ediție: Mihai Papuc

Corectori: Mariana Belenciuc, Maria Cornesco

Redactor tehnic: Nina Duduciuc

Machetare computerizată: Octavian Curoșu

Copertă: Octavian Curoșu

Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*,

str. Academiei, nr. 3; MD-2028, Chișinău, Republica Moldova;

tel.: (+373 22) 73-96-16; fax: (+373 22) 73-96-27;

e-mail: prini_stiinta@yahoo.com;

www.editurastiinta.md

Toate drepturile asupra colecției „Moștenire”, inclusiv asupra acestei ediții,
aparțin Întreprinderii Editorial-Poligrafice *Știința*.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Bolintineanu, Dimitrie

Scrieri: în 2 volume / Dimitrie Bolintineanu; ed. îngrijită, st. introd., tabel cronol.,

note și comentarii, iconografie de Teodor Vărgolici. – Ch.: I.E.P. *Știința*, 2019

(Combinatul Poligrafic)---(Colecția „Moștenire”, ISBN 978-9975-67-986-2).

– ISBN 978-9975-85-174-9

[Vol.]2; Proză. Însemnări de călătorie– 2019. – 304 p. – Apare cu contribuția Min. Educației,
Culturii și Cercetării.

ISBN 978-9975-85-176-3

821.135.1-3

© Ediție îngrijită, studiu introductiv, tabel cronologic, note și comentarii,
iconografie: Teodor Vărgolici, 2019

© I.E.P. *Știința*, 2019

MANOIL

PARTEA I

Iubite B.,

De câteva zile mă aflu la Petreni, moșia dlui N. Colescu. Ah! iubitul meu, ce locuri minunate! ce plăcere a lăcui în sânul munților, departe de deșertăciunile omenești! cum cugetul se înalță mai presus de lumea de argil, în acest templu dumnezeiesc! cum toate simțurile se află într-o mirare neîncetată! cum inima se simte tânără și curată ca profumul suav al cascadelor!... Fermecul naturei ne îndumnezeiește și invită inima la amor. Numai între oameni omul se face aspru; numai între oameni răzburarea rădică brațul a lovi!... În lumea deșartă în care am trăit, nu era un singur minut în care să nu fiu în ceartă cu ursita vieții mele. Aice, la vederea acestor locuri, de câte ori nu mi-am înălțat inima mai presus de lanțul deșertăciunilor omenești; de câte ori, uitând relele omenirii, am înbrățișat-o cu lacrimi!...

Dar societatea de femei frumoase și spirituale, întru care mă aflu, adaug fermecul acestui loc încântător! Ce femei! ce viață dulce!... Ah! bunurile vieții nu cunoscusem până aice și ades ziceam în mine: „Am trăit și traiul este amar!...” Ce vrei, dragul meu? eu nu cunoșteam ce fericire gustă acela care are o familie: pân-a nu mă naște, moartea a secerat pe tatăl meu; pân-a nu cunoaște lumea, maică-mea s-a dus după tatăl meu; am trăit și am crescut, până la vârsta aceasta, străin ca un copil picat din lună.

Astăzi, am găsit viața intimă, familia... căci trebuie să știi, aici sunt în familia mea. Dl N. Colescu mă iubește ca pe copilul său; femeile mă răsfăță... Smărăndița, soția dlui N. Colescu, mă cheamă *poetul ei favorit*... de multe ori *copilul său*!... Are douăzeci și cinci de ani, și este un tip de frumuseță; fără exagerare, o frumuseță rară, dar seamănă cu o floare ce în dimineața vieții sale se înclină melancolică!... un suflet plin de blândeață; o inteligență superioară; multe cunoștințe, mai ales pentru o damă din timpul și din țara noastră!... Nu sunt mare cunoscător în femei, dar Smărăndița mi se pare femeia ce am visat.

Dl N. Colescu este boier mare. Nu are nici spirit, nici învățătură; asemine el n-are voință, și mai ales pe lângă soția sa; dar are bună judecată și inima îngerească.

Zoe este nepoată Smărăndiței: o copilă de cincisprezece anișori; chipul mătușei-și, dar strălucitor de frăgezime. Ai asemăna-o cu un bobocel de roză pe care fluturii încă nu-l bagă în seamă; plină de spirit și de inimă...

Mărioara este o amicică a Smărăndiței: o fată de boier mare, de 18-20 de ani; nu este prea frumoasă, dar drăgălașă ca luna lui mai!... vorbele ei răsună ca o muzică sublimă; ideile cele mai comune în gura ei se îndumnezeiesc!

Duduca este cu totul altceva; o fată de cincizeci de ani, rămasă nemăritată; un lucru ridicol, atât pentru spiritul, cât și pentru fizicul ei. Cu toate acestea, are inimă. Natura face uneori câte o compensație: acolo unde nu este spirit, este inimă; acolo unde nu e frumuseță, este spirit.

Această duduca – după cum îmi spune dl N. Colescu – de la vârsta de 16 ani până astăzi, visează un bărbat!... dar ceva perfect, ideal, ca Făt-Frumos cel din basme. În tinerețile sale, mai mulți, atrași de fermecul averii ei, îi ceruseră mâna; ea nu voi pe niciunul, fiindcă niciunul nu se asemăna cu idealul viselor sale. Mai târziu nime nu se arată! Atunci, Duduca plecă în străinătate să găsească vreun conte sau baron scăpătat, să împarță cu dânsul averile și inima sa; dar peste doi ani, se reîntoarse iarăși singură. În timpul ocupației Principatelor, inima ei bătu, doar o va cere vreun ofițer; însă nici macar un doboșar nu o ceru!... cu toate acestea, ea tot așteaptă un soț. O femeie ce nu află pe nimene în lume care să vrea să se lege de ursita ei trebuie să sufere; această suferință o face rea; dar Duduca, din contra, pare firește voioasă... poate că speranța, ce nu o lăsat-o încă, face acest efect asupra caracterului său.

Eu însă petrec cu Duduca foarte bine; ea se crede literată pentru că a cetit tot ce s-a tipărit prin *Curierul românesc* și prin *Curierul de ambe sexe*; știe de rost toate versurile vechi și nouă; cântă toate cânticele, cu toate că glasul ei nu este prea încântător. Ea este aceea ce zic franțezii un adevărat *bas-bleu*.

Îți scriu din camera mea, ce dă asupra grădinei, pe o masă încărcată de cărți de tot felul... Dulcele profum al florilor și al râului intră în cameră și mă îmbată! stelele sclipesc voioase în spațiul curat al cerului, ca bucuria în inima mea, și seamănă, într-un minut de voluptate cerească, să se cufunde unele într-altele! Privighitoarea cântă la ferestrele mele, îngânată de dulcea murmură a râului și a șipotelor! Ah! cum totul e voios și fericit împregiurul meu!... pentru ce numai eu sunt neodihnit?... nu știu ce am, căci viitorul mă înspăimântă!...

2 mai

Astăzi, dl N. Colescu îmi zise să rămâi totdeauna cu dânsii și să nu fac nicio deosăbire de familia sa și a mea, dându-mi cuvintele că este dator să facă tot pentru mine, căci am talent și trebuie să lucrez ca să dau limbei românești o vână de vieață literară... Mi-a zis că i se rupe inima când vede

la popoarele străine înflorind frumoasele arte și literatura, iar la noi nimic, nimic!... aceste sunt vorbele sale.

Respect p. Din N. Colescu este român bun. Bătrânii noștri era mai buni decât noi, mai români. Noi ne-am germanizat, franțizat; știm mai multe decât ei, dar nu mai suntem români!... O! patria mea! amorul tău se va stinge până în sfârșit în inimile fiilor tăi?...

Astă-dimineată, preumblându-mă prin grădină, întâlnii fără veste pe Mărioara. Nu-ți poți închipui ce efect mi-a făcut această întâlnire! Voiam să intru în chiosc (pavilion) spre a mă deda meditațiilor mele; am găsit-o acolo ocupată cu compunerea unei ghirlande de floricele de curând culese. După ce-mi făcui reverința, mă întrebă dacă ghirlandele vreodată m-au încântat?... eu nu-i putui răspunde, căci gura mi se închisese... ea se roși și, voind să-și ascundă rumeneala, ieși rapide din chiosc săltând prin grădină ca o gazelă!...

3 mai

Astăzi în chiosc am găsit toată societatea damelor despre care ți-am vorbit. Mai era încă și Andrei, vechiul nostru camarad, carele s-a însurat cu Elena, sora Smărăndiței. Andrei, cum îl știi, tăcut, serios, dar loial. Elena, frumoasă și amoroasă de barbatul său. Toată societatea vorbea, râdea, cânta; totul însufla fericire și bucurie.

Mărioara, în acest amestec, trecând pe lângă mine, îmi recită o strofă din poeziile lui Bolintineanu:

Ia-ți harpa, de aur, poetule june!
Și cântă, căci ochii-mi de lacrimi sunt plini;
Și pentru aceasta pe frunte-ți voi pune
Ghirlandă de crini.

Puteam eu, cu timiditatea mea, să răspund ceva? Știi, amice?... poetul se găsește uneori în poziția cea mai nenorocită în societate: se vede astfel osândit, încât trebuie să facă sau figură de nătărău sau de impertinent.

Voi a întrerumpe pe Mărioara; atunci îi zisei:

– Ieri m-ai întrebă dacă ghirlandele vreodată m-au încântat?... să-ți arăt un vers făcut de un amic al meu asupra acestui sujet.

Duduca, cum văzu că scot hârtia din buzunar, sări de se puse lângă mine, invitând toată adunarea a asculta. Toți mă încungiură și eu cetii:

O ghirlandă-mi trebuie mie,
Ca să pot să mai trăiesc,
Să mai viu la veselie
Și viață să simțesc;
Dar ghirlanda împletită

De fecioare voiesc eu,
Căci mi-e inima-amorțită
Și chiar seacă-n peptul meu.
Cine poate a mi-o da.
Căci eu dulce-i voi cânta?

– Curioasă idee! zise Duduca, ce au poezii, nu știu, că tot ghirlande de fecioare visează ei.

– Și încă tinere, îi răspunsei eu.

– Of! *matia-mu!* zise Duduca, care știa grecește.

Copilițe tinerele,
Ce tot stați și vă gândiți?
Adunați la floricele
Și ghirlanda-mi împlețiți.
Pân' ce câmpul e în floare
Pe amor încununați;
Căci ca mâine floarea moare
Și de dor o să oftați,
Și când flori nu veți afla,
La ghirlande veți visa.

– Asta-i mai puțin decât nimicică, zise Duduca.

– Ba e prea bine, zise Mărioara.

Iute-iute, copilițe,
O ghirlandă-mi împlețiți,
Cu-ale voastre dulci gurițe
Nodurile le uniți.
Pe copilul cel zburdatic
Ce Amor lumea-l numi,
Cu un cântic nebunatic
Îl voi face a veni.
Voi ghirlanda îmi veți da
Și eu vouă voi cânta.

– Poetul cade în mitologie, zise Duduca.

– Nu e nicicum prozaic, zise Maria.

Lăcrimioara vă zâmbește
Lâng-un trist nu-mă-uita.
Ochiul care le privește
Face minte-a cugeta.
Prin somn nu vi se arată

Nicio umbră de amor?
 Au nu-i timpul ca să bată
 Peptul vostru simțitor?
 A! când flori nu veți afla
 Și amorul va zbura.

– Tot amor și iar amor, zise Duduca.

De simțiți vreo durere,
 Lăcrimioare adunați.
 De vă trebui mângâiere,
 La nu-mă-uita cătați.
 O durere, cât de mare,
 Lăcrimioarele alin,
 Nu-mă-uita dulce pare
 Sufletelor ce suspin.
 Vă grăbiți a le-aduna,
 Căci ca mâine nu le-ți afla.

– Cred și eu, dacă le-a bate bruma! zise Duduca.
 Toți râseră la exclamația aceasta.

Mai luați și viorele,
 Mai luați și crinișor;
 Luați roze, micșunele,
 Luați fel de fel de flori
 Și cântați cu veselie
 La ghirlandă impletind,
 Căci ca mâine, cine știe?
 Nu vă voi vedea zâmbind.
 Și când voi veți înceta,
 Vai! și eu n-oi mai cânta.

Mărioara și cu Zoe, îndemnate de Smărăndița, îmi aduseră în triumf o ghirlandă. Duduca, puindu-se între ele:

– Iaca ghirlanda care-ți trebuie!

– Dar dați-o autorului, zisei.

– Ce! nu e de d-ta făcut versul acesta?

– Nu! Autorul este la Moldova. Numele lui, Sion.

– Sion? acest nume adevărat este? unii cred că e un nume fictiv, un ideal.

– Ba foarte adevărat. Eu îl cunosc din corespondență, și am o mare simpatie pentru el. Are talent acest tânăr, dar pătimește de două boli, ca și mine, de neavere și de lene. Altfel ar avea și nume mai mare, și ar și lucra mai mult.

Pe când ne ocupam de critica lui Sion, iată că veni la noi și Alexandru C...

El are o moșie în vecinătate și e încântat totdeauna de frumusețile, spiritul, averea și nobilimea sa; tot dorul său pare a fi să-l cunoască lumea ca un Don Juan românesc! În politică este legitimist sau partizan al lui Enric V, pe care niciodată nu l-a văzut; are o metodă cu totul originală de a se reproduce în lume: cu boierinașii de pe la țară vorbește himie și fizică; iar aceștia, neînțelegând nimic și nevoind să-o arăte, îi dau totdeauna dreptate. Smărăndița îl întrebă ce-i fac surorile?... el răspunse că peste curând are să le călugărească, căci, crescând în mănăstire de mici, nu vor să mai trăiască în lume.

3 mai

Știi tu pentru ce această Mărioară este totdeauna în închipuirea mea? „Ți-e dragă”, îmi zici... Eu să iubesc! o, nu!... Este scris ca să nu cunosc acest simțimânt; inima-mi e mută, spiritu-mi râde de orice patimă de natura aceasta. Cum voi iubi eu, eu carele mă îndoiesc de orice iubire!... Pentru mine o femeie este un lucru neînțeles: amorul la ea trece ca un vis; în ceea ce-i drag, ea pe sine se iubește. Omul pentru dânsa este o mirază ce face să se prețuiască meritele ei; fără acest interes, ea nu ar iubi; în scurt, egoismul personificat, – iată cum înțeleg eu o femeie.

Apoi este altă întrebare: dacă această Mărioară ar iubi, pentru ce să mă iubească pe mine, și nu pe altul? Fără stare, fără nume, scos afară din legile societății; – ceva care face să zâmbească oamenii la numele meu... Cele ce-ți scriu sunt triste, dar sunt adevărate!...

3 mai

Mărioara a plecat cu tată-său, Duduca și Alexandru C... Peste câteva zile se vor înturna. Alexandru se urcă în trăsură ei; ...el mi se pare prea ocupat de dânsa!...

11 mai

Fără să-mi fie dragă, gândesc neîncetat la dânsa... această gândire îmi face rău!... m-am făcut nesuferit, tăcut... Când sunt în societate, voi să fiu singur; singur, doresc societatea!... adesea părăsesc casa... ochii-mi rătăcesc pe câmpii și se opresc asupra tuturor trăsurilor ce trec... Ieri, după plecarea Mărioarei, zării o trăsură în depărtare... mi se păru că este a ei; ...alerg înainte... iluziune!... un poștaş se înturna cu caii fără trăsură!... atunci mă îndreptai cătră un sat așezat în culmea dealului!... o poziție desfătătoare! o dumbravă de mesteacăn formează poarta acestui rai pământesc. Mă rătăcisem printre acești arbori de argint cari, încununați cu ramuri de smarald, își perd picioarele într-un tapet de iarbă împetrișat cu miroase de flori.

Acolo, la picioarele unei măguri, dintr-o stâncă de piatră curge o apă rece și limpede ce, împărțindu-se în mai multe râulețe, se perde în iarbă mărmurând. Iată o țărăncuță cu o cofă pe umere: bălaie și rumenă ca o roză sălbatică, plină de frăgezime și de sănătate; avea o talie elegantă; păru-i galbrior des și încrețit, împletit în două cozi lungi, se cobora de subt năframa-i albă ce flutura pe capu-i sărutat de vântulețe. Două zavelci roșii, cu felurite flori, o copereau peste cămașa-i albă, de la mijloc în jos. Doi ochi albaștri coperiți de gene lungi și aurite... iată chipul ei. Îndată ce mă zări, stete și lasă cofa cu apă jos.

– Pentru ce te-ai oprit? o întrebai eu.

– Este obicei de la bătrâni, îmi răspunse copila, când trece un călător, să stăm dacă venim de la fântână.

– Dacă este așa, dă-mi să sorb și eu din astă cofă. Cum te cheamă?

– Tudora.

Copila rădică vasul până în dreptul buzelor mele și lasă ochii în jos. Pe când beam apă, ochii mei întâlneau pe ai săi ce-i rădicase. Ea văzu și roși.

– Ai părinți?

– Am un tată bătrân.

– Colo, în sat?

– Ah, zise copila, până ieri, dar astăzi...

– Astăzi, ce?

– L-au închis la subcârmuire, ca să dea arendașului patru sute de lei ce i-ar fi dator, după ce i-a vândut tot, până și ferul plugului!... Ei, boierule, nu este dreptate pe pământ!... am fost și m-am rugat de subcârmuitor să-i dea drumul ca să poată munci și plăti cu încetul; subcârmuitorul se vede om bun, dar mi-a zis că sunt alții care nici pe el nu-l lasă să mă asculte... Mi-a zis să mă rog de proprietarul moșiei... M-am rugat... dar îmi crapă fața de rușine, când mă gândesc ce mi-a zis!... Of, of! nelegiuții sunt unii oameni!

La aceste vorbe, vru să-i dau banii ce-i trebuia; dar nu aveam asupra-mi.

– Unde șezi? o întrebai.

– Cea dintâi casă din sat, la stânga.

– Fii mâine acasă. Pe la amiază îți voi aduce banii.

– Vrei să râzi? îmi zise ea.

– Nicidecum, draguță. Un creștin bun trebuie să facă bine. Deși nu sunt prea bogat, dar acest bine ți-l pot face fără să mă struncin și fără să-ți cer nicio slujbă. Fii sigură, mâine viu.

– O, Dumnezeule! strigă ea, încrucișându-și mâinele și uitându-se la cer. Așadar, tot sunt oameni buni pe pământ!... Eu, domnule, vezi d-ta, sunt o fată proastă; nu știu să vorbesc, nu știu să-ți mulțămesc... Ea nu putu să urmeză: lacrimile o înecaseră.

Noi ne despărțirăm.

O, Dumnezeule! pentru ce oamenii sunt așa de răi.

13 mai

– Știi ceva? îmi zise Alexandru C., intrând. Ești drag Mărioarei... numai de tine vorbea. Să te văz!

– Să te văz pe tine, îi răspunsei.

– Pe mine? nu. Cu fetele îți perzi timpul numai în bilete, ocheade, suspine și vorbe dulci; cel mult dacă aș ajunge să te capeți cu câteva sărutări fără rezultat. Eu unul sunt, cum zice vorba, pentru vânatul lesne: femeile măritate sunt patima mea. Dar fiindcă este vorba de fete, apoi, trebuie să știi că cunosc una, o mândruliță, cum zice poetul Alecsandri:

Cu flori galbine-n cosiță,

Cu flori roșii pe guriță.

Asta deși e fată, dar iese din categoria celorlalte: o țărăncuță, o fată sărmană, lesne de prins în laț, fără suspine și bilete. Mâine sau poimâine am de gând să șterg cel de pre urmă vers al poetului... înțelegi?

– Rușine și păcat!

– *Sang-dieu!* Ascultă, părinte Dorotei! cei ce au făcut legile erau mai învâțați decât tine. Găsește-mi un singur paragraf într-o condică, unde legiuitorul pedepsește fapta, cu bună învoială făcută între doi, și care nu supără pe a doua persoană. Nu e vorba de nevrâsnicie, de silă, de înșelăciune, ci de bună învoială. Vezi dar că eu nu ies din spiritul legiuitorului; cât pentru conștiință, asta e o marfă de care ușor mă pot desface. Eu nu mai sunt Alexandru acela pe care-l cunoșteai tu; cu toată ideea ce-i fi având despre ușurința caracterului meu, am suferit multe de la oameni. Când intrai în lume, credeam că am a face cu îngerii; mai târziu văzui că mă înșelasem; lumea mi se arată ceea ce era: o societate de nerozi și de tâlhari. Unii mă înșelără, alții mă desprețuiră!... atunci a trebuit să iau o rolă, și iată ce zisei: „Oamenii sunt răi; dacă m-oi asemăna lor, voi merge înainte, și ei îmi vor întinde mâna; de nu, mă vor zdrobi. Între aceste două alternative trebuie să aleg”. Mai făcui ca ceilalți. Atunci veni rândul meu. Oamenii mă înșelără, îi înșelăi și eu; mă desprețuiră, îi desprețuii și eu. Ce necuviință vezi întru aceasta? mi-am răzbunat! răzbunarea este singura dreptate pe pământ. Am fost drept. Oamenii niciodată n-or fi mai buni!... cel ce are puterea în mână și-ți vorbește de fericirea altora te înșală; demagogul care strigă pe strade *dreptate* te înșală; femeia ce-ți zice că te iubește te înșală; cel ce-ți strânge mâna te înșală; cel ce vorbește ca tine din vise și din morale te înșală. Ce mai aștepti dar?

– Alexandre! vorbești ca un om în ajunul de a se face tâlhar sau de a-și curma viața singur, însă sunt încredințat că ceea ce zici este o glumă. Într-un caz sau în altul, nu pot să-ți dau niciun răspuns...

– Mergeți la stupină? zise Smărăndița, ce intră în casă.

14 mai

Ai auzit, iubite B..., ce principii are acest Alexandru? sunt mai mulți ca el aice; oameni pentru care moral, onor, patrie nimic sunt!... La dânsul aceasta nu vine din supărare, din suferință, precum zice el... ci din lipsa cunoștințelor; felul cu care a expus aceasta o dovedește curat.

Eu am dat brațul Mărioarei... brațul ei pe brațul meu!... o, fermec necunoscut!... credeam că o să mor de mulțămire!... Niciodată n-am văzut ceva mai grațios.

– Zoe mi-a zis că o să pleci la Italia, îm zise ea, adevăr e?... când pornești?

– Prea adevăr! peste o lună.

– Așa curând?... și când o să te întorci?

– Poate niciodată.

– Niciodată!... dar părinții d-tale?

– Au murit de mult timp.

– Dar țara? dar cunoștințele?... știi că este trist ceea ce zici? să vede că ești poet.

– Poet? iar această vorbă!... în adevăr trebuie să mărturisim că bieții poeți sunt rău înțeleși în lumea aceasta. Poezia este luată de o ușurătate. Un adevăr în gura poetului este o poezie; un simțiment în inima lui este o poezie! Ei nu pot să spuie nici dorințele lor, nici părerile lor... tot este poezie la ei...

– Vezi ce locuri frumoase! îmi zise Mărioara zâmbind și schimbând vorba, ca când înțelese de unde voiam să merg.

– Încântătoare!... sărmanii poeți! sunt luați ca copiii!... Nu știi dacă și d-ta nu faci parte cu ceilalți?

– Eu? nu; te încredințez!

– Apoi dar crezi că un adevăr în gura unui poet este un adevăr ca în gura oricărui om?

– De ce nu?

– Așadar, dacă ziceam... Aici buzele mele înghețară.

– Dacă îmi ziceai... ce?

– Că-mi ești dragă! îi zisei în sfârșit.

– Taci, taci! îmi zise ea, lovindu-mă cu mânușa peste gură.

Agiunserăm la stupină. Dumbra era plină de albine. Stuparul, un bătrân cu perii albi, ne ieși înainte.

– Ce-ți fac copiii? îl întrebă doamna N.

– Numai zece mi-au rămas! răspuse moșul clătînând din cap.

Domnul N. Colescu atunce voi să-și arăte cunoștințele sale despre fiziologia albinelor.

– Videți, zise el, fiecă stup are câte o albină mare ce se cheamă trântor... aceasta nu face miere, dar când e vorba de mâncare, el aleargă cel întâi. Este o mare asemănare între albine și oameni: instrucțiile celor din urmă...

Un țipet ce scoase Mărioara opri pe dl N. Colescu de la istorisire...

– M-a mușcat pe buze! strigă Mărioara.

– Mușcă, căci le bateți, zise moșul.

– Eu nu mai stau aice.

Ah! cu ce plăcere aș fi făcut ca păstorul antic care, sub cuvânt de a suga veninul ce o viespe înfipsea în gura drăguței sale, se îmbătă de o lungă sărutare.

– Să mergem! zise dna N. Colescu.

– Să mergem! zise boierul, supărat că n-a putut sfârși științificu-i cuvânt.

– Sunt alte mușcături mai rele; dar acelea nu înspăimântă! mai urmă dl N. Colescu, aruncând o căutătură asupra lui Alexandru.

Înțalegi tu ceva?

15 mai

Mărioara mă iubește!... râzi de mine cât vei voi... nu-mi pasă. Este adevărat că ți-am scris că femeia este o egoistă... dar ce vrei? egoismul este un bine mare pre pământ; fără el, nu s-ar ținea rânduiala lucrurilor, fără el, unii, ca să facă plăcere altora, s-ar arunca în foc și în apă...

O! dulce fericire! vei trece și tu ca o lumină într-această noapte ce este viața mea, ca să faci și mai amară rămășița zilelor mele!...

16 mai

Voi să-ți scriu câteva rânduri comice: astăzi, Smărăndița îmi arată o scrisoare deschisă.

– Vrei să râzi? mă întrebă ea. Această carte vine de la un moș al meu... Am măritat pe soră-mea, pe Elena, cu un tânăr ce-i e drag și o face fericită. Moșu-meu nu găsește ginerile de viță mare; ...cetește!

„Smărăndiță!

Ginerile ce a luat pe Elena o fi având multe merite, o fi învățat ca Guizot și viteaz ca Napoleon, dar tot viță de gios este! Tată-său abia era clucer și nu avea voie să poarte nici barbă! Familia Parascovenilor este cea mai veche din Valahia; baroni de Ilfov, conți de Râmnic, marchizi de Craiova au stat în neamul nostru, precum genealogia, ce am dat să-mi facă la Paris, măr-